

Zagraniczna mobilność edukacyjna uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego (VET-2)

Fundusze Europejskie

Projekt realizowany przez
Fundację Rozwoju Systemu Edukacji
na zasadach programu Erasmus+

www.frse.org.pl/fers-vet

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

frse
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Spis treści_1

- 1. Umowa o dofinansowanie.**
- 2. Kategorie budżetowe w przedsięwzięciach.**
- 3. Przesunięcia pomiędzy kategoriami budżetu.**
- 4. Kwalifikowalność kosztów – koszty nieuprawnione.**

Spis treści_2

- 5. **Polityka kursowa.**
- 6. **Typy podstawowych kontroli oraz kontrola finansowa przedsięwzięć.**
- 7. **Dokumentacja przedsięwzięcia.**

Umowa o dofinansowanie_1

1. Warunki szczególne umowy – indywidualne dla organizacji.
2. Załącznik I: Szacunkowy budżet Przedsięwzięcia. Podmioty uczestniczące.
3. Załącznik II: Obowiązujące przepisy związane z kwalifikowalnością kosztów i wkładów (dodatkowe informacje związane z kwalifikowalnością kosztów).
4. Załącznik III: Wkłady mające zastosowanie.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Umowa o dofinansowanie_2

5. Załącznik IV: Postanowienia szczegółowe.
6. Załącznik V: Umowa między instytucją wysyłającą a uczestnikiem/uczestniczką mobilności zagranicznej.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

KATEGORIE BUDŻETOWE mają postać:

wkładów jednostkowych

kosztów rzeczywistych/ kosztów faktycznie poniesionych

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wkłady jednostkowe

Podróż

Wsparcie indywidualne

Opłata za kurs

Wizyty przygotowawcze

Wsparcie organizacyjne

Wsparcie włączenia dla organizacji

(Wsparcie językowe)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty rzeczywiste/ koszty faktycznie poniesione

Koszty nadzwyczajne

Wsparcie włączenia dla uczestników

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Warunki kwalifikowalności działań (dodatkowe od 2025 r.)_1

1. W ramach projektu „Zagraniczna mobilność edukacyjna uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego (VET-2)” każdy jego uczestnik może wziąć udział maksymalnie w jednej zagranicznej mobilności realizowanej w ramach konkursów 2022-2027.
2. Działania muszą odbywać się w kraju, w którym jest formalnie zarejestrowana instytucja przyjmująca. Wybierając instytucję przyjmującą (w tym organizatora kursu/szkolenia) Realizator powinien upewnić się, że jest ona formalnie zarejestrowana w kraju, w którym planowana jest mobilność.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Warunki kwalifikowalności działań (od roku 2025 r.)_2

3. Zgodnie z zapisami Przewodnika po programie:

- Grupowa mobilność osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego może trwać od 2 do 30 dni, grupę tworzą co najmniej 2 osoby;
- Krótkoterminowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego może trwać od 10 do 89 dni;
- Długoterminowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego (ErasmusPro) może trwać od 90 do 365 dni;

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Warunki kwalifikowalności działań (od roku 2025 r.)_3

- **Udział w konkursach umiejętności zawodowych może trwać od 1 do 10 dni;**
- **Obserwacja pracy (tj. jobshadowing) może trwać od 2 do 60 dni;**
- **Wyjazdy w celu nauczania lub szkoleniowe mogą trwać 2 do 365 dni;**
- **Kursy i szkolenia (kadry) mogą trwać od 2 do 10 dni.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Ogólne warunki kwalifikowalności wkładów jednostkowych

1. Jednostki muszą być faktycznie wykorzystane lub wytworzone w okresie ustalonym w umowie o dofinansowanie.
2. Jednostki muszą być niezbędne do realizacji przedsięwzięcia.
3. Musi być możliwa identyfikacja i sprawdzenie liczby jednostek, w szczególności na podstawie ewidencji księgowej i dokumentacji określonej w Postanowieniach mających zastosowanie do kosztów kwalifikowalnych (Załącznik II).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Podróż_1

Kwota przeznaczona na podróż uczestnika do miejsca działania – miejsca realizacji projektu i z powrotem.

Dofinansowanie obliczone jest za pomocą iloczynu liczby uczestników i stawki jednostkowej w danej kategorii kosztów podróży, zależnej od stawek określonych dla pokonanego dystansu.

Stawki kształtują się od

- 28 € do 1.735 € na uczestnika w zależności od odległości dla podróży standardowej
- 56 € do 1.735 € na uczestnika w zależności od odległości z wykorzystaniem ekologicznych środków transportu.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Podróż_2

"Odległość" oznacza dystans pomiędzy miejscem siedziby organizacji wysyłającej, a miejscem siedziby organizacji przyjmującej, natomiast „kwota” obejmuje dofinansowanie podróży w obie strony. W przypadku wykazania innego miejsca, w raporcie należy umieścić stosowny komentarz – np. wyjazd z miejsca pochodzenia uczestnika, przyjazd do miejsca realizacji działania, które jest inne niż miejsce organizacji przyjmującej.

Dystans wyliczany jest w kalkulatorze odległości E+: [Distance Calculator | Erasmus+ \(europa.eu\)](#)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Podróż_3

1. Podróż rozliczana jest według stawki, której wysokość zależy od liczby kilometrów obliczonych przez kalkulator odległości.
2. Do rozliczeń z FRSE nie jest istotna wysokość rzeczywistych kosztów podróży tzn. wyższe czy niższe od uprawnionej stawki.
3. Uczestnik podróżuje dowolnym środkiem transportu lub z wykorzystaniem ekologicznych środków transportu.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Podróż_4

4. Fakt zatwierdzenia stawki w Formularzu Kontraktowym nie oznacza, że została ona zweryfikowana przez FRSE i zostanie ostatecznie zatwierdzona na etapie oceny finansowej sprawozdania końcowego.

5. Należy wielokrotnie zweryfikować poprawność naliczenia stawki jednostkowej w ramach kategorii Podróż.

6. Stawka na podróż może ulec zmianie ze względu na zmianę miejsca realizacji mobilności lub braku pełnych danych odnośnie mobilności na etapie kontraktowania.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Podróż_5

Zrównoważony środek transportu (podróż z wykorzystaniem ekologicznych środków transportu) definiuje się jako podróż, podczas której wykorzystuje się środki transportu o niskiej emisji, takie jak autobus, pociąg lub car-pooling, na co najmniej połowie całkowitej odległości przebytej w podróży w obie strony, wyrażonej w kilometrach.

Uznawanymi w programie (FERS) ekologicznymi środkami komunikacji są: autobus, pociąg, rower, carpooling - wspólna podróż uczestników mobilności na tej samej trasie, w tym samym celu, samochodem jednego ze współpasażerów.

Podróż: samolotem, statkiem (łodzią, promem), samochodem - motocyklem nie jest uznawana za ekologiczną.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie indywidualne

Dofinansowanie pokrywa koszty zakwaterowania, wyżywienia, ewentualnie przejazdów lokalnych lub innych indywidualnych kosztów uczestnika mobilności i osób towarzyszących (jeśli dotyczy) w trakcie realizacji działania.

W stosownych przypadkach: koszty utrzymania są kwalifikowalne w odniesieniu do czasu podróży przed rozpoczęciem i po zakończeniu działania, przy czym w przypadku uczestników otrzymujących standardowe dofinansowanie na pokrycie kosztów podróży pokrywa się koszty maksymalnie 2 dni, a w przypadku uczestników otrzymujących dofinansowanie na zieloną podróż – maksymalnie 6 dni.

**Czas podróży musi być uzasadniony trasą i wynikać z faktycznej liczby dni podróży.
Na etapie oceny sprawozdania końcowego FRSE weryfikuje zasadność naliczenia liczby dni na podróż.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Opłata za kurs

Kwota przeznaczona na opłatę za kurs/szkolenie, w którym bierze udział uczestnik; przy czym przy obliczaniu dofinansowania będą uwzględnione jedynie dni faktycznego uczestnictwa w kursie/szkoleniu.

Stawka wynosi **80 EUR** za dzień na uczestnika.

Ze względu na ograniczenie czasu trwania kursów jeden uczestnik może otrzymać w ramach opłaty za kurs maksymalnie 800 EUR.

Opłata za kurs przysługuje jedynie w przypadku, gdy kurs jest płatny.

(Faktura za kurs musi być wystawiona przez organizatora kursu)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie w ramach kursów i szkoleń (warunki dodatkowe od 2025 roku)_1

1. Maksymalny limit wydatków na Kursy i szkolenia wynosi 20 000 Euro. W przypadku przedsięwzięć o budżecie przekraczającym 40 000 Euro, limit ten wzrasta do wysokości 50% budżetu. Do powyższego limitu w ramach kursów i szkoleń nie wlicza się wsparcia włączenia dla uczestnika, a jedynie wkłady jednostkowe (wsparcie indywidualne, podróż, opłata za kurs wsparcie organizacyjne, wsparcie włączenia dla organizacji przypisane uczestnikom kursów). Jeśli powyższy limit zostanie przekroczony, FRSE skoryguje budżet przedsięwzięcia niezależnie od zaakceptowanej wcześniej liczby uczestników i czasu trwania kursów czy kraju mobilności.

Limity liczymy następująco:

- Dla projektu z budżetem o łącznej wysokości 15 000 EUR, limit ten wynosi 15 000 EUR.
- Dla projektu z budżetem o łącznej wysokości 20 000 EUR, limit ten wynosi 20 000 EUR.
- Dla projektu z budżetem o łącznej wysokości 30 000 EUR, limit ten wynosi 20 000 EUR.
- Dla projektu z budżetem o łącznej wysokości 50 000 EUR, limit ten wynosi 25 000 EUR.

Wsparcie w ramach kursów i szkoleń (warunki dodatkowe od 2025 roku)_2

2. Kursy i szkolenia (kadry) mogą trwać od 2 do 10 dni (czas trwania mobilności nie obejmuje dni na podróż).

Przykład: Kurs rozpoczyna się w poniedziałek 15 września i odbywa się w dni robocze (pon. – pt.) do 26 września. Jest to 12 dni kalendarzowych, natomiast finansowane w ramach dotacji jest 10 dni Wsparcia Indywidualnego.

3. W celu wspólnego uczestnictwa w tym samym kursie dofinansowanie mogą otrzymać maksymalnie trzy osoby z tej samej organizacji wysyłającej.

4. Jedna osoba może uczestniczyć tylko w jednym kursie w ramach danego przedsięwzięcia.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wizyty przygotowawcze

Koszty podróży i utrzymania związane z uczestnictwem w wizycie przygotowawczej.

Stawka wynosi **680 EUR** na uczestnika.

Uprawnionych do otrzymania dofinansowania w ramach wizyty przygotowawczej jest **maksymalnie trzech uczestników.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Umowa z uczestnikiem_1

Artykuł 2 – CZAS TRWANIA, DATA ROZPOCZĘCIA

2.1 Okres mobilności powinien rozpocząć się najwcześniej [data] i zakończyć najpóźniej [data].
Datą rozpoczęcia okresu mobilności jest pierwszy dzień, w jakim Uczestnik /Uczestniczka powinien/a być obecny/a w instytucji przyjmującej, a datą zakończenia mobilności jest ostatni dzień, w jakim Uczestnik /Uczestniczka powinien/a być obecny/a w instytucji przyjmującej. [...] dni na podróż zostanie dodanych do okresu trwania mobilności i uwzględnione w obliczeniu należnego wsparcia indywidualnego.

2.2 Szczegółowy okres działań jest opisany w Załączniku I do niniejszej Umowy.

2.3 Rzeczywista data rozpoczęcia i zakończenia właściwego okresu działań merytorycznych musi być określona w zaświadczeniu o uczestnictwie (certyfikacie) wystawionym przez Instytucję przyjmującą.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Umowa z uczestnikiem_2

ARTYKUŁ 3 – WSPARCIE FINANSOWE [należy przyjąć jedną walutę]

3.1 Wsparcie będzie obliczone zgodnie z zasadami finansowania zawartymi w Przewodniku po programie Erasmus+ [konkurs 2026] i zapewnione w formie określonej w art. 3.4. poniżej.

3.2 Uczestnik/Uczestniczka otrzyma wsparcie ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 na następującą liczbę dni: [...] [liczba dni mobilności będzie równa okresowi trwania fizycznej mobilności z uwzględnieniem dni podróży. Jeżeli Uczestnik/Uczestniczka nie otrzymuje wsparcia indywidualnego w ogóle lub otrzymuje częściowe wsparcie, liczba dni jest odpowiednio dostosowana].

3.4 Łączna wysokość wsparcia finansowego na okres mobilności wynosi [...] EUR/PLN.

[w przypadku kadry suma stawek należnych Uczestnikowi/Uczestniczce w ramach: Wsparcia indywidualnego, Podróży i jeśli dotyczy: Wizyty przygotowawczej oraz Opłaty za udział w kursie; w przypadku ucznia/uczennicy suma stawek należnych Uczestnikowi /Uczestniczce w ramach: Wsparcia indywidualnego, Podróży.]

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Umowa z uczestnikiem_3

3.5 [Instytucja wysyłająca wybiera jedną z poniższych opcji adekwatną do przyjętych postanowień]

[Opcja 1]

Wsparcie finansowe (*inaczej płatność bezpośrednia – zał. 4*): Uczestnik /Uczestniczka otrzyma wsparcie w wysokości [...] EUR/PLN w formie wypłaty kwoty określonej w art. 3.4

[Opcja 2]

Wsparcie rzeczowe: Instytucja zapewni Uczestnikowi/Uczestniczce wymagane wsparcie w postaci bezpośredniego świadczenia należnych usług. W takim przypadku Instytucja zapewni odpowiedni standard, jakość i bezpieczeństwo świadczonych usług.

[Opcja 3] [Poniższa opcja będzie miała zastosowanie jedynie w przypadku wypłaty pełnej kwoty ryczałtowej przysługującej w danej kategorii]

Łączne wsparcie finansowe i rzeczowe: Uczestnik/Uczestniczka otrzyma wsparcie w formie wypłaty w wysokości [...] EUR/PLN i otrzyma wsparcie w postaci zapewnienia [Podróży/ Wsparcia indywidualnego/ Opłaty za kurs/ Wizyty przygotowawczej]. W takim przypadku Instytucja zapewni odpowiednie standardy jakości i bezpieczeństwa oferowanych usług.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Umowa z uczestnikiem_4

ARTYKUŁ 5 – WARUNKI PŁATNOŚCI

5.1 [dotyczy jeśli w art. 3.5 wybrano Opcję 1 (*Wsparcie finansowe*), 3 (*Łączne wsparcie finansowe i rzeczowe lub wypłacane jest kieszonkowe*)]

W terminie 30 dni od dnia podpisania Umowy przez ostatnią ze stron lub po otrzymaniu przez Instytucję potwierdzenia przybycia do instytucji przyjmującej, lecz nie później niż w dniu rozpoczęcia okresu mobilności, jak określono w artykule 2.1 Umowy, będzie zrealizowana płatność zaliczkowa w wysokości [pomiędzy 50% a 100%] kwoty określonej w artykule 3.4 lub 3.5 [wybrać właściwe] Umowy.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wsparcie organizacyjne_1

Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności, których nie obejmują inne kategorie kosztów.

Na przykład: przygotowanie (pedagogiczne, międzykulturowe i inne), mentoring, monitorowanie i wsparcie uczestników podczas działań w zakresie mobilności, usługi, uznawanie efektów uczenia się, dzielenie się wynikami i upublicznianie finansowania Unii Europejskiej.

Wsparcie organizacyjne obejmuje koszty ponoszone zarówno przez organizacje wysyłające, jak i przyjmującej (z wyjątkiem przypadków dotyczących mobilności kadry w zakresie kursów i szkoleń). Sposób podziału otrzymanego dofinansowania zostanie uzgodniony między obiema organizacjami.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wsparcie organizacyjne_2

W ramach tej kategorii, realizator może sfinansować między innymi:

- **koszty ubezpieczenia uczestników;**
- **kurs nauki języka obcego uczestników przed realizacją mobilności (w ramach przygotowania językowego do wyjazdu za granicę);**
- **zakup materiałów edukacyjnych, dydaktycznych i szkoleniowych**
- **zakup niezbędnych wiz (np. do Turcji) dla uczestników;**
- **wynagrodzenie dla osób zaangażowanych w przedsięwzięcie (np. koordynator, księgowa itp.).**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wsparcie organizacyjne_3

Zgodnie z Kartą Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. Poz. 1379) Ustawa z dnia 26.01.1982 r. nauczycielom wymienionym w art. 1 ustawy (nauczyciele zatrudnieni w szkołach publicznych), którzy w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej prowadzą zajęcia bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, za każdą godzinę prowadzenia tych zajęć przysługuje wynagrodzenie w wysokości ustalonej w sposób określony w **art. 35 ust. 3**. „Wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe i za godziny doraźnych zastępstw wypłaca się według stawki osobistego zaszeregowania nauczyciela, z uwzględnieniem dodatku za warunki pracy”.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wsparcie organizacyjne_4

100 EUR

- **LM-GRP-VET** - Grupowa mobilność osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego;
- **LM-SKILL-VET** - Udział w konkursach umiejętności zawodowych;
- **SM-COUR-TRAIN** - Kursy i szkolenia;

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie organizacyjne_5

350 EUR do 100 uczestników/ 200 EUR powyżej 100 u.

- **LM-SHORT-VET** - Krótkoterminowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego
- **SM-JOB-SHDW**- Mobilność kadry w zakresie obserwacji pracy (tzw. Job shadowing);
- **SM-TTA** - Wyjazdy w celu nauczania lub szkoleniowe.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie organizacyjne_6

500 EUR

- **LM-LONG-VET** - Długoterminowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego (ErasmusPro)
- **Jakiegolwiek działanie odbywające się w państwie trzecim niestowarzyszonym z programem.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie włączenia dla organizacji

Wsparcie musi zostać udzielone przed mobilnością.

Wszystkie koszty związane z **organizacją działań** w zakresie mobilności osób o mniejszych szansach, których udział byłby niemożliwy w działaniu bez dodatkowego wsparcia (**125 Euro/uczestnika z mniejszymi szansami**).

Przykładowo środki mogą zostać wykorzystane na kursy psychologiczne, pedagogiczne dla uczestników z mniejszymi szansami, zorganizowane przez realizatora.

W każdym przypadku realizator musi posiadać dokumentację potwierdzającą, iż dany uczestnik należy do jednej z kategorii osób o mniejszych szansach.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ogólne warunki zwrotu kosztów rzeczywistych

1. Zostały one faktycznie poniesione przez realizatora.
2. Poniesiono je w okresie przewidzianym w umowie o dofinansowanie.
3. Zostały zadeklarowane w ramach jednej z kategorii budżetowych określonych w art. 6.2 i Załączniku I (Opis przedsięwzięcia, Szacunkowy budżet przedsięwzięcia).
4. Zostały poniesione w związku z Przedsięwzięciem opisanym w Załączniku I i są niezbędne do jego realizacji.
5. Są możliwe do zidentyfikowania i zweryfikowania, ujęte w księgach rachunkowych realizatora zgodnie ze standardami rachunkowości kraju siedziby realizatora oraz zwykłymi praktykami księgowania kosztów przez realizatora.
6. Są zgodne z obowiązującymi przepisami krajowymi w zakresie podatków, pracy i zabezpieczenia społecznego.
7. Są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności jeśli chodzi o oszczędność i wydajność.
8. **Nie pokrywa ich wkład jednostkowy.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Koszty nadzwyczajne_1

Wysokie koszty podróży uczestników i osób towarzyszących, które nie mogą otrzymać wsparcia w ramach standardowego dofinansowania kategorii „Podróż” ze względu na oddalenie geograficzne lub inne bariery.

W uzgodnionych sytuacjach: Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażądała go FRSE.

Zwrot wynosić będzie do 80% kwalifikowanych kosztów, zaakceptowanych przez FRSE na etapie oceny raportu końcowego.

Warunek kwalifikacji: **przeznaczenie i kwota kosztów nadzwyczajnych musi być zaakceptowana we wniosku przez FRSE.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Koszty nadzwyczajne_2

Koszty wiz i koszty związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia, zaświadczeń lekarskich.

Zwrot z dofinansowania wynosić będzie do 100% kwalifikowanych kosztów, zaakceptowanych przez FRSE na etapie oceny raportu końcowego.

Warunek kwalifikacji: **przeznaczenie i kwota kosztów nadzwyczajnych musi być zaakceptowana we wniosku przez FRSE.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie włączenia dla uczestnika_1

Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z osobami o mniejszych szansach i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z pozycji budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).

Zwrot z dofinansowania wynosić będzie do 100% kwalifikowanych kosztów, zaakceptowanych przez FRSE na etapie oceny sprawozdania końcowego.

Warunek kwalifikacji: **przeznaczenie i kwota kosztów wsparcia włączenie dla uczestników musi być zaakceptowana we wniosku przez FRSE.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Wsparcie włączenia dla uczestnika_2

UWAGA

- Koszty w ramach tej kategorii muszą zostać wytworzone przed rozpoczęciem mobilności;
- Wsparcie włączenia dla uczestnika nie może zostać wykorzystane na wypłatę kieszonkowego;
- Ten sam rodzaj kosztu nie może być finansowany z dwóch istniejących form dofinansowania projektu tj. częściowo z kategorii budżetu finansowanej w formie udziału ryczałtowego z zastosowaniem ryczałtowej stawki jednostkowej i z kategorii budżetu finansowanej w formie refundacji poniesionych kosztów rzeczywistych.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Elastyczność budżetowa

ARTYKUŁ 5 – DOFINANSOWANIE

5.5. Elastyczność budżetowa

5.5 Elastyczność budżetowa Podział budżetu może zostać skorygowany- bez konieczności zmiany Umowy (zob. art. 39)- poprzez przesunięcia (między kategoriami budżetowymi), o ile nie pociąga to za sobą żadnej istotnej lub ważnej zmiany w opisie Przedsięwzięcia w Załączniku 1. Jednakże: inne modyfikacje wymagają zmiany Umowy lub uproszczonego zatwierdzenia, jeżeli jest to wyraźnie przewidziane w Załączniku 4 tj.

- W odniesieniu do art. 5.5 zmiany wymagają przesunięcia budżetowego z kategorii budżetu „Wsparcie włączenia dla uczestników” przekraczające 15% łącznych środków w tej kategorii.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Koszty nieuprawnione_1

Za niekwalifikowalne mogą zostać uznane następujące koszty:

a. koszty lub wkłady, które nie spełniają warunków określonych w artykule (art. 6.1 i 6.2), w szczególności:

- (i) koszty związane ze zwrotem z kapitału i dywidendy wypłacane przez Realizatora;
- (ii) zadłużenie i opłaty za obsługę zadłużenia;
- (iii) rezerwy na poczet przyszłych strat lub zobowiązań;
- (iv) należne odsetki;
- (v) straty wynikające z różnic kursowych;**
- (vi) opłaty bankowe pobierane przez bank Realizatora z tytułu realizacji przelewów od Podmiotu udzielającego dofinansowania;

Koszty nieuprawnione_2

- (vii) **nadmierne lub nieuzasadnione wydatki;**
- (viii) podatek VAT podlegający odliczeniu lub zwrotowi (w tym VAT zapłacony przez podmioty publiczne działające jako organy publiczne);**
- (ix) poniesione koszty lub wkłady wna rzecz działań realizowanych w trakcie zawieszenia Umowy o dofinansowanie (art. 31);
- (x) wkłady rzeczowe wnoszone przez osoby trzecie;

Koszty nieuprawnione_3

- b. koszty lub wkłady zadeklarowane w ramach innych dotacji UE** (lub dotacji udzielanych przez inne państwo członkowskie UE, państwo nienależące do UE lub inny organ wykonujący budżet UE), z wyjątkiem następujących przypadków:
- (i) jeżeli dofinansowanie na Przedsięwzięcie jest połączona z dotacją na działalność obowiązującą w tym samym okresie, a Realizator może wykazać, że dotacja na działalność nie pokrywa żadnych (bezpośrednich lub pośrednich) kosztów dofinansowania na Przedsięwzięcie;
- c. koszty lub wkłady dotyczące pracowników administracji krajowej (lub regionalnej/lokalnej), w odniesieniu do działań, które są częścią normalnej działalności administracji (tj. podejmowanej nie tylko ze względu na dofinansowanie);

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Koszty nieuprawnione_4

d. koszty lub wkłady (w szczególności koszty podróży i pobytu) dotyczące pracowników lub przedstawicieli instytucji, organów lub agencji UE;

e. inne:

(i) koszty lub wkłady zadeklarowane w warunkach zaproszenia w sposób szczególny jako niekwalifikowalne.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Źródła finansowania

**82,52 % budżet
środków
europejskich**

**17,48 % środki
budżetu
krajowego**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Polityka kursowa_1

Budżet przedsięwzięcia w umowie finansowej został określony w **PLN** z zastosowaniem kursu

1 Euro = 4,2450 PLN

Wszystkie płatności FRSE na rzecz Realizatora będą dokonane w walucie **PLN**.

Sprawozdanie finansowe będzie przedstawiane w walucie **EUR**.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Polityka kursowa_2

Zarówno w odniesieniu do otrzymanych środków, jak i środków podlegających (późniejszej) refundacji, Realizator może zastosować własną politykę kursową – w przypadku kategorii budżetowych rozliczanych wg ryczałtów/wkładów jednostkowych.

Do przeliczenia na EUR kategorii budżetowych rozliczanych **wg kosztów rzeczywistych** poniesionych w innych walutach niż EUR, stosuje się:

a) w przypadku waluty PLN - miesięczny obrachunkowy kurs 1 EUR – 4,2450 PLN,

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Polityka kursowa_3

Do przeliczenia na EUR kategorii budżetowych rozliczanych **wg kosztów rzeczywistych** poniesionych w innych walutach niż EUR, stosuje się:

b) w przypadku walut innych niż PLN i EUR - miesięczny kurs wymiany KE, dostępny na stronie internetowej, obowiązujący na dzień podpisania Umowy przez ostatnią z dwóch jej stron.

Beneficjent musi dokonać wszelkich przeliczeń na PLN kosztów poniesionych w innych walutach po miesięcznym kursie wymiany ustalonym przez Komisję Europejską i opublikowanym na jej stronie internetowej obowiązującym w dniu podpisania Umowy przez drugą stronę.

Do przeliczenia na EUR kategorii budżetowych rozliczanych wg kosztów rzeczywistych tj. Koszty nadzwyczajne oraz Wsparcie włączenia dla uczestników, poniesionych w innych walutach niż EUR stosuje się schemat:

INNA WALUTA -> kurs InforEuro -> PLN -> kurs naboru-> EUR

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Odsetki

Umowa finansowa zawarta pomiędzy Realizatorem, a Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji nie reguluje kwestii odsetek narosłych na rachunku bankowym od przekazanych na realizację projektu środków finansowych. Nie podlegają one zwrotowi do FRSE, pozostając w gestii Realizatora, w związku z czym wykazanie ich jest zależne od wewnętrznych przepisów instytucji będącej stroną umowy. Należy jednak pamiętać, że przedsięwzięcie nie może generować dochodu. Narosłe odsetki można wydatkować na przedsięwzięcie, pokrywając np. powstałe ewentualne różnice kursowe.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Typy podstawowych kontroli

**Kontrola sprawozdania
końcowego**

**Kontrola dokumentacji (kontrola
zza biurka)**

**Kontrola na miejscu w trakcie
realizacji projektu/kontrola
systemów**

Kontrola sprawozdania końcowego

KIEDY	Po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia
KOGO DOTYCZY	100% realizatorów
CEL KONTROLI	Ustalenie wysokości ostatecznego dofinansowania oraz płatności bilansującej
OBSZAR KONTROLI	Sprawozdanie końcowe
MIEJSCE KONTROLI	Siedziba FRSE

Kontrola dokumentów zza biurka

KIEDY

Po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia i po otrzymaniu sprawozdania końcowego przez FRSE

KOGO DOTYCZY

Wytypowanych realizatorów

CEL KONTROLI

Upewnienie się, że kwoty przedstawione w sprawozdaniu końcowym mają pokrycie w dokumentacji źródłowej

OBSZAR KONTROLI

Sprawozdanie końcowe wraz z dokumentacją potwierdzającą poniesienie kosztów w ramach wszystkich kategorii budżetowych

MIEJSCE KONTROLI

Siedziba FRSE

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontrola na miejscu_1

KIEDY

W trakcie realizacji przedsięwzięcia

**KOGO
DOTYCZY**

Wytypowanych realizatorów

CEL KONTROLI

Zapewnienie, że samo działanie jest zgodne z wnioskiem o dofinansowanie, umową o dofinansowanie oraz wymogami formalnymi

**OBSZAR
KONTROLI**

Wywiad mający na celu sprawdzenie realności i poprawności realizacji działań

**MIEJSCE
KONTROLI**

Siedziba realizatora

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontrola na miejscu_2

KIEDY

Po realizacji przedsięwzięcia

**KOGO
DOTYCZY**

Wytypowanych realizatorów

CEL KONTROLI

Zapewnienie, że samo działanie było zgodne z wnioskiem o dofinansowanie, umową o dofinansowanie, wymogami formalnymi oraz że kwoty przedstawione w sprawozdaniu końcowym mają pokrycie w dokumentacji źródłowej

**OBSZAR
KONTROLI**

Wywiad mający na celu sprawdzenie realności i poprawności realizacji działań / weryfikacja oryginalnej dokumentacji przedsięwzięcia i jej zgodności z zasadami Programu

**MIEJSCE
KONTROLI**

Siedziba realizatora

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Kontrola finansowa przedsiębiorstw

FRSE może zażądać dla każdego rodzaju kontroli także dokumentów lub dowodów, które są zazwyczaj wymagane dla innego rodzaju kontroli.

Ponadto FRSE ma prawo, oprócz kontroli podstawowych, przeprowadzić kontrolę specjalną – dodatkową, z uwagi na zauważone problemy, zgłoszone nieprawidłowości itp.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia

1. Koszty jednostkowe/wkłady jednostkowe

Do celów sprawozdawczych z FRSE, Realizatorzy są zobowiązani do zachowania w dokumentacji przedsięwzięć dowodów **potwierdzających fakt realizacji danego działania.**

2. Koszty rzeczywiste/faktycznie poniesione

Do celów sprawozdawczych z FRSE, Realizatorzy muszą zachować **dokumentację finansową potwierdzającą faktycznie poniesiony koszt.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia_1

W przypadku **Podróży, Wsparcia Organizacyjnego, Wsparcia Indywidualnego:**

Działania indywidualne: dowód uczestnictwa w działaniu - **certyfikat na wzorze FERS** potwierdzający daty rozpoczęcia i zakończenia działania, **określający efekty uczenia się, które należy wyszczególnić na drugiej stronie certyfikatu.**

Certyfikat musi być podpisany przez organizację wysyłającą, przyjmującą i uczestnika.

Działania grupowe: **certyfikat na wzorze FERS** potwierdzający daty rozpoczęcia i zakończenia działania oraz lista uczestników i osób towarzyszących oraz **zrealizowany program uczenia się** (zawierający daty rozpoczęcia i zakończenia działania, harmonogram działań i zastosowane metody).

Dokumenty potwierdzające muszą być podpisane przez organizację wysyłającą, organizację przyjmującą i uczestnika.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dokumentacja przedsięwzięcia_1a

Ponadto w odniesieniu do następujących rodzajów działań:

obserwacja pracy, wyjazd w celu prowadzenia zajęć, kursy i szkolenia, krótkoterminowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, długoterminowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego (ErasmusPro),

wymagana będzie – jako dokumentacja uzupełniająca – **podpisana umowa o udzielenie dofinansowania między realizatorem a uczestnikiem.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia_2

W przypadku **Wsparcia włączenia dla organizacji**:

Działania indywidualne: dowód uczestnictwa w działaniu - **certyfikat na wzorze FERS** potwierdzający daty rozpoczęcia i zakończenia działania, określający efekty uczenia się.

Certyfikat musi być podpisany przez organizację wysyłającą, przyjmującą i uczestnika.

Ponadto wymagane jest **Oświadczenie realizatora** podpisane przez reprezentanta prawnego, wskazujące z imienia i nazwiska osoby objęte wsparciem włączania wraz ze wskazaniem kategorii osób o mniejszych szansach, mających zastosowanie dla danego uczestnika. Oświadczenie powinno zawierać informację, że Realizator zapoznał się z dowodami/ dokumentacją potwierdzającą, iż dany uczestnik należy do wskazanej kategorii (jeśli dotyczy). W przypadku niemożności pozyskania tego rodzaju dowodów w Oświadczeniu należy wskazać, że Oświadczenie bazuje na wiedzy organizacji Realizatora na temat uczestnika.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dokumentacja przedsięwzięcia_3

Ponadto w przypadku korzystania **ze zrównoważonych środków transportu** (ekologiczne podróże):

- dokumentem potwierdzającym będzie oświadczenie podpisane przez osobę otrzymującą dofinansowanie na pokrycie kosztów podróży;
- W przypadku działań grupowych oświadczenie o podróży grupy oświadczenie podpisuje organizacja wysyłająca.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia_4

W przypadku **Opłaty za kurs:**

Dokumenty potwierdzające: faktura lub inne wydane i podpisane przez organizatora kursu lub szkolenia zaświadczenie, w którym wyszczególniono imię i nazwisko uczestnika, nazwę odbytego kursu lub szkolenia oraz daty rozpoczęcia i zakończenia udziału uczestnika.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia_5

W przypadku **Wizyty przygotowawczej**:

Dokumentem potwierdzającym jest **certyfiakat na wzorze FERS** (podpisany przez organizację przyjmującą, wysyłającą i uczestnika) oraz **wypełniony program spotkania** zawierający imiona i nazwiska osób przyjeżdżających (podpisany przez osoby przyjeżdżające i organizację przyjmującą).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Dokumentacja przedsięwzięcia_6

W przypadku **Wsparcie włączenia dla uczestników:**

Dokumenty potwierdzające: dowód zapłaty powiązanych kosztów na podstawie faktur, w których wyszczególniono nazwę i adres organu wystawiającego fakturę, kwotę i walutę oraz datę wystawienia faktury oraz w razie potrzeby, dokumentacja podpisana przez organizację przyjmującą określająca potwierdzoną datę rozpoczęcia i zakończenia pobytu osoby towarzyszącej.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Obniżenie dofinansowania z powodu niskiej jakości realizacji przedsięwzięcia_1

Sprawozdanie końcowe będzie oceniane w oparciu o kryteria jakościowe i ocenę punktową uzyskaną w ramach **100 punktowej skali**.

Obniżenie dofinansowania dotyczy wsparcia organizacyjnego i będzie równe:

- **10%**, ocena wynosi co najmniej 50 punktów, ale mniej niż 60 punktów;
- **25%**, ocena wynosi co najmniej 40 punktów, ale mniej niż 50 punktów;
- **50%**, ocena wynosi co najmniej 25 punktów, ale mniej niż 40 punktów;
- **75%**, ocena wynosi co najmniej 15 punktów, ale mniej niż 25 punktów;
- **100%**, ocena wynosi mniej niż 15 punktów.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Obniżenie dofinansowania z powodu niskiej jakości realizacji przedsięwzięcia_2

Ponadto FRSE może obniżyć ostateczną kwotę dofinansowania **na wsparcie organizacyjne lub wsparcie na pokrycie opłat za udział w kursach o kwotę** wynoszącą do 100% dofinansowania w przypadku, gdy ocena sprawozdania końcowego czy inne istotne źródło wymienione powyżej wykaże, że standardy jakości Erasmusa lub wymogi jakościowe określone w Przewodniku po programie Erasmus+ nie są przestrzegane. Zastosowane zmniejszenie jest proporcjonalne do wagi i wpływu zidentyfikowanych kwestii.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Uwaga

Wytyczne FRSE, odnoszące się do specyfiki dofinansowania projektów w ramach FERS nie zwalniają Realizatora z obowiązku stosowania przepisów prawa krajowego, ustawy o finansach publicznych, ustawy o rachunkowości czy przepisów odnoszących się do kontroli podatkowej i skarbowej; zawierają jedynie zasady finansowe oraz wskazówki, które należy stosować przy realizacji finansowej projektów oraz są pomocne przy sporządzaniu sprawozdań końcowych z realizacji projektu dla FRSE.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Q&A

**Dziękujemy
za
uwagę!**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

f r s e
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

ZAPRASZAMY DO KONTAKTU!

FUNDACJA ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI

ALEJE JEROZOLIMSKIE 142A

01-305 WARSZAWA

ZESPÓŁ ROZLICZEŃ I KONTROLI PROJEKTÓW MOBILNOŚCIOWYCH

ANNA LUDZIŃSKA - TEL. 511-569-732 E-MAIL: ALUDZINSKA@FRSE.ORG.PL

KARINA OLSZEWSKA - TEL. 510-387-031 E-MAIL: KOLSZEWSKA@FRSE.ORG.PL

ADAM WIERZCHOWSKI - TEL. 797-011-829 E-MAIL: AWIERZCHOWSKI@FRSE.ORG.PL

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji